

ΔΙΑΤΡΙΒΗ

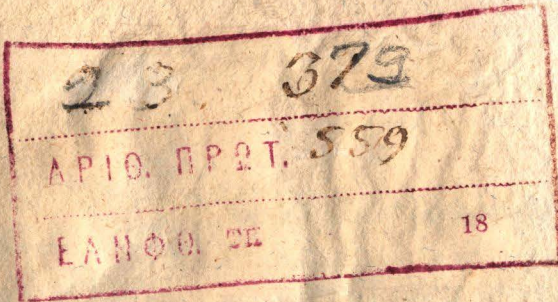
ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΤΗΣ ΕΝ-ΖΑΚΥΝΘΩ ΣΧΟΛΗΣ

ΥΠΟ Π. Παγρίδου

4A26

ΚΕΡΚΥΡΑ,

ΕΝ ΤΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ.

1817.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΚΥΡΙΕ,

Αἱ παροῦσαι τῆς Πατρίδος μας περιστάσεις πόσῃ ἔχουσι χρείαν λόγων γεννημένων ἀπὸ σπουδαίαν γνώμην, καὶ φιλόφρονος ἠθους, ἢ ἐξ αὐτῶν ἕως τῶρα προξενημένη ὠφέλεια τρανώτατα ἀποδείκνυσσι. Τῶν δὲ τειοῦτων λόγων, καὶ μάλιστα ὅσων σκοπὸς εἶναι ἀνατροφή σπουδαῖα, αἱ δημοσιεύσεις ἀναμφιβόλως χρησιμεύουσιν ὡς δυνατὰ ἀντιφάρμακα τῶν χρόνιων ἀσθενειῶν τοῦ πνεύματος, τὰς ὁποίας ἐνίοτε προξενούσιν αἱ φωναὶ τῆς ἀμαθείας, καὶ τοῦ μισοκάλου.

Αἱ ἰδίαι, αἱ ὁποῖαι περὶ τὸ τέλος τοῦ Σχολαστικοῦ τούτου ἐνιαυτοῦ ἐξεφωνήθησαν παρὰ σοῦ, ἐπειδὴ ὅλος δι' ὅλα ἀναφέρονται εἰς τὰς οὐσιωδέστερας φροντίδας τῶν Διοικήσεων, εἰς τὰ ἱερώτερα τῶν Πατέρων καὶ Συμπολιτῶν χρέη, καὶ εἰς τὴν ἰδικήν μας ἠθικὴν εὐδαιμονίαν, ἱλπίζομεν ὅτι δημοσιευθεῖσαι, θὰ κατασταθῶσιν διὰ τοὺς μὲν ὡς ἱλατήριον, διὰ τοὺς δὲ ὡς ὁδηγία.

Ἄς ἐνωθῇ λοιπὸν ἡ ἐνθουσιαστικὴ εὐχαρίστησις, τὴν ὁποῖαν ἐν φιλόμωσον ἀκροατήριον ἔδειξεν διὰ τὰ αἰσθήματα ὅπου οἱ λόγοι σε ἀνεκαίνισαν εἰς τὰς ψυχάς των, μὲ τὴν ἰδικήν μας πρόσκλησιν, καὶ ἄς σὲ καταπείσωσι νὰ μᾶς συγχωρήσῃς τὴν ἐκδοσὶν τῆς ὁμιλίας σου, ἢ ὁποῖα, ἐπειδὴ ἀναφέρεται εἰς τὴν πνευματικὴν μας ὠφέλειαν, ἀνήκει δικαίως εἰς ἡμᾶς.

Τῆ 11 Αὐγούστου 1819.

Τῷ Κυρίῳ,

Π. ΠΕΤΡΙΔΗ.

Γεν. Εφ. Δημ. Σχολ.

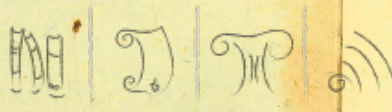
Οἱ παρὰ τῶν Μαθητῶν προβεβλημένοι,

ΙΩΑΝΝΗΣ Θ. ΛΕΟΝΤΑΡΙΤΗΣ.

ΚΟΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΟΥΝΤΖΗΣ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΕΡΚΑΤΗΣ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Θ. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΤΗ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΗ

ΦΙΛΟΚΑΛΩ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

ΩΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ

ΟΥΠΕΡ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΑ ΚΡΕΙΤΤΩ

ΑΥΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΕΩΣ ΔΙΑΣΩΖΕΙ ΠΟΘΟΥ.

Ο Π. ΠΕΤΡΙΑΝΣ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

That Education only can be considered as compleat and generous which fits a man to perform justly, skilfully, and magnanimously all the Offices, both private and public, of peace and of war.

MILTON, *Tracts on Educat.*

Ἐκείνην μόνην τὴν Ἀγωγὴν ἠγητέον ὡς τελείαν καὶ ἐλευθέριον, ἥτις ἱκανοποιεῖ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐκτελῇ ἐπιεικῶς, ἐπιτηδεύως, καὶ εὐπρεπῶς ὅλα τὰ καθήκοντα, ὅσα ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὸν κατ' ἴδιαν ἢ δημόσιον βίον, ἔντε εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ.

ΜΙΑΤ. Στοιχασ. περί Ἀγωγῆς.

Ἡ Δημοσία Ἀγωγή παρομοίας ἐφάνη ὅτι ἐντάμωσε τύχας μεταξὺ τῶν Διαφόρων Ἐθνῶν, καὶ εἰς παρομοίως πολυμόρφες ὀρισμὸς ὅτι ὑπετάχθη, καθὼς πολλαὶ ἄλλαι τῶν ἀφηρημένων ἠθικῶν λέξων καὶ ἰδιῶν. Καθὼς τὸ ὄνομα Ἐλευθερία, Πολιτεία, Εὐσέβεια, καὶ τὰ ὅμοια, ἐγέννησαν πραγματικὰ ἀποτελέσματα ποικίλα καὶ πολλάκις δι' ὅλες ἀντίθετα εἰς τὰς ἀνθρωπίνες κοινωνίας, ἐξ αἰτίας τῆς διαφορετικῆς τρόπῃς μὲ τὸν ὁποῖον ὠρίζοντο ἢ ἐκλαμβάνοντο, τὸ αὐτὸ συνέβη εἰς τὴν Ἀγωγὴν καὶ εἰς ὅσα εἰς αὐτὴν ἀνήκον, κατὰ τὴν ἰδέαν ὅπῃ ἕκαστον Ἐθνος καὶ ἕκαστον ἄτομον ἐσχημάτιζαν ἢ ἀπέδιδαν εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα. Καὶ μὴ ὅλον ὅτι ἀγαθοὶ καὶ δυνατοὶ Πολῖται δὲν ἐπαύσαν ἀπὸ τῆς νὰ ἐνδυναμώνουν πάντοτε τὰ τῆς Ἀγωγῆς συστήματα ἀναμεταξὺ τῶν ὁμογενῶν των, διὰ νὰ καταστήσωσιν καὶ αὐτὲς καὶ τὴν Πόλιν εὐτυχισμένην, πολλοὶ ὅμως εἶδον ὅτι τὰ ἀποτελέσματα ὅπῃ ἐγεννῶντο ἀπὸ αὐτὰ ἦτον ἐνίοτε ἢ διάφορα, ἢ πολλάκις ἐναντία ἀφ' ὅτι ἕκαστος ἐπιθυμῆσε. ἐπιχειρῶντο μὲ ἄλλον σκοπὸν, καὶ ἄλλο πραγματικῶς συνέβαιεν.

Εἶναι φυσικὸν τὸ νὰ ζητῆται ἡ ἐπιτυχὴς πρόνοια ὑπὲρ τῆς Ἀγωγῆς, καὶ ἡ ἐπανόρθωσις τῶν προλήψεων ὅπῃ τὴν ἀμορφῶνεν ἀπὸ τὴν φροντίδα τῶν Διοικήσεων. Ὅταν αὐτὰ τύχουν νὰ ᾔναι φιλόανθρωποι, καὶ φίλοι τῶν ὑπηκόων φροντίζον περὶ τέως, καὶ αἱ φροντίδαι των πολλάκις ἐστεφανώθησαν μὲ σωτηρίους ἐκβάσεις. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς τὸ νὰ κατασταθῇ ἡ Ἀγωγή ἐντελής, τινὰ ἄλλα ἐσιώδη συμβοηθήματα χρειάζονται, καὶ μάλιστα αἱ κατὰ μέρος τῶν τῆς κοινωνίας ἀτόμων προσπαθήσεις, ὅταν αὐτὰ λείψωσιν, ἢ ὅταν τραβῶν ἓνα διαφορετικὸν δρόμον καὶ ἀναμεταξύτων, καὶ ἀπὸ τῆς τῆς Διοικῆσεως σκοπῆς, εἶναι ἀνάγκη καὶ ἡ Ἀγωγή νὰ χωλαίνῃ εἰς τὰ ἀγα-

Τὰ σφάλματα καὶ αἱ ἀποτυχίαι ὡς τῆς Ἀγωγῆς τὰ συστήματα ἐδοκίμασαν, καὶ τὰ ὅποια ἔκαμαν τόσες νέες νὰ ἐπιστρέψουν ἀπὸ αὐτὰ τῆς Ἀγωγῆς τὰ Ἐργαστήρια μὲ ἄδεια χέρια, δὲν πηγάζον, παρὰ ἀπὸ τὸ νὰ μὴν ἐδόθη ἡ πρέπεια φροντίς εἰς τὸ ἔργον, καὶ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Ἀγωγῆς. Οἱ αὐτοὶ ἀπ' ἐκείνης ὡς ἐσύχναζαν τὰ σπαστήρια ἐδιδάσκοντο νὰ μάθουν μόνον, χωρὶς νὰ παρῶν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα νὰ βοηθήσων τὸν σκοπὸν τῆς Ἀγωγῆς νὰ τὰς γυμνάσωσι δηλαδὴ πῶς καλὰ νὰ πράττουν, ἔμαθαν μὲν, ἀλλ' ἡ μάθησις, κοντὰ ὡς σπανίως κατεστάινετο ὠφέλιμος εἰς τὸν ἑαυτὸν τὸς καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, κατηγεῖ συχνότερον ἐπιβλαβὴς διὰ τὴν εὐκολίαν ὡς δίδεται εἰς ἐκεῖνον ὡς πολλά ἰξείρει, νὰ μεταχειρισθῆ καθε μίθου νὰ ὑποκρύψῃ τὰς δολίς σκοπὸς τὸς.

Ἡμεῖς μάλιστα, ἐπεὶ ἀνήκομεν εἰς Ἕθνος ὡς ἀκόμ ἐπίσκειται εἰς τὰ σπάργανα τῆ πολιτισμοῦ τὸς, ὅλοι θρέφομεν ἕνα πόθον, καὶ ἡμεῖς νὰ λάβωμεν, καὶ εἰς τὰ τέκνα μας νὰ δώσωμεν καλὴν Ἀγωγήν. Ἀλλὰ πόσον ἀτυχῶς πολλὰκις περιορίζομεν αὐτὸν τὸν πόθον μας μόνον εἰς τὸ νὰ βλέπωμεν τὰς Συμπολίτας μας συχνάζοντας τὰ διακασκαλεῖα ἀδιακόπως, καὶ μανθάνοντας φιλολογίαν, ἐπιστήμας, καὶ τὰς ἄλλας μαθήσεις, καὶ πιστεύομεν ὅτι αὐταὶ μοναχαὶ αἱ μαθήσεις ἀρκῶν νὰ τὰς κάμνουν εὐτυχεῖς καὶ ἀγαθὰς: καὶ προσέχοντες μόνον εἰς ὅ, τι μανθάνουν ἀμελῶμεν ὅ, τι κάμνουν, ἢ ἀδιαφοροῦμεν ἕως ὅ, τι τὰς συνεθίζομεν ἡμεῖς νὰ βλέπων καὶ νὰ κάμνουν, ἐλπίζοντες ὅτι μοναχὴ τῆ διδασκαλῆς ἢ γλῶσσα, καὶ τῶν μανθανομένων ἢ ποιότης εἶναι ἀρκετὴ νὰ ἀντισταθῆ εἰς τὴν στρέβλωσιν τῆς καρδιάς ὡς προξενεῖται ἀπὸ τὰ καθημερινὰ ἀντικείμενα ὡς ὁ νέος περιτριγυρίζεται. Καὶ ἐκεῖνο πῶς εἶναι ἡ ἀλήθεια, προσπαθῶμεν οἱ ἴδιοι νὰ γελᾶσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας, πιστεύοντες τὰς κακὰς ἕξεις, ὡς ἀποκτῶν οἱ ἀκόμ τρυφεροὶ νέοι, ὡς ἀποπήματα περαστικά καὶ εὐξάλειπτα μὲ τὴν ἀπόκτησιν τῶν διαφόρων ἰδεῶν καὶ παιδευμάτων ὡς εὐγαίνου ἀπὸ τὸ διδασκαλικὸν στόμα. Ἀλλ' εἰς τὸ ποῦ ἀπατώμεθα ἢ μαρτυρεῖται πολλῶν ἐμπείρων σοφῶν μᾶς

τὸ διδάσκου, καὶ ἡ θλιβερὰ οἰκτικὴ πείρα μᾶς τὸ φωνάζει. Ἀφ' οὗ ὁ νέος πανταχόθεν περιτριγυρισθῆ ἀπὸ παραδείγματα ἐναντία τῶν ὧσων μανθάνει εἰς τὰ Σχολεῖα ὡς συχνάζει, τὴ καρπὸν ἡμπορεῖ νὰ ἐλπίση, ἢ πῶς ἡμπορεῖ νὰ ἀντισταθῆ ἡ τρυφερὰ τὸς καρδιά εἰς παντοτινὰς καὶ δυνατὰς προσβολὰς; ἀδυνατῶν τῶν σοφῶν διδασκάλων οἱ λόγοι νὰ τὸν ἀναγκάσω νὰ προτιμησῆ ὁδηγίαν ἔλλογον καὶ ὀρθὴν, καὶ τῆς ὁποίας τὰς ὠφελείας δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν ἕτε νὰ γνωρίσῃ, ἕτε νὰ γαιθῆ, ἀντὶ μιᾶς ἐκλελυμένης, ἀπροσέκτῃ καὶ ἀκανονίστῃ παραφορᾶς, ἀπὸ καθωρινὰ παραδείγματα τῆς ὁποίας καταποντίζεται. Ἄν αἱ διδασκαλίαι λέγει ὁ Ἀριστοτέλης ἀναφέρωντας τὴν γνώμην τῆ Θεόγνιδος, ἦτον ἀρκεταὶ μοναχαὶ νὰ φθιάνουν ἀγαθὰς τὰς ἀνθρώπων, ἢ ἀξία τῶν δικαιοτάτων ἔπρεπε νὰ εἶναι ὑπερβολικὴ ἢ ἀτίμητη, καὶ ὅλοι ἐξ ἀνάγκης ἔπρεπε νὰ τὰς ἀγοράσω. (α)

Δὲν ἀρκῶν ὅμως τὰ μαθήματα μόνον, δὲν ἀρκεῖ μοναχὴ ἡ μάθησις γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν νὰ δώσω εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν καλὴν Ἀγωγήν δηλ. νὰ καταστήσωσι τὸν ἀληθινὰ σπασδαῖον. Ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι παρὰ πρᾶξις, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ τὸ τέλος τῆς δὲν εἶναι ἡ θεωρία, ἀλλὰ τὰ ἔργα: ἕτε εἶναι ἀρκετὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ ἰξέρῃ μόνον περὶ ἀρετῆς, ἀλλὰ τὸ νὰ ἔχῃ αὐτὴν, καὶ τὸ νὰ προσπαθῆ νὰ τὴν μεταχειρίζεται. » Οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τέλοσι τῆ θεωρῆσαι ἕκαστα καὶ γινῶναι, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ πράττειν αὐτὰ: ἐδὲ δὴ περὶ ἀρετῆς ἱκανὸν τὸ εἶδέναι, ἀλλ' ἔχειν καὶ χρῆσθαι πειρατέον. » (β)

Ἡ μάθησις διὰ νὰ τελειοποιήσῃ τὴν καλὴν Ἀγωγήν, καὶ νὰ καταστήσῃ τὸν ἀληθινὰ σπασδαῖον χρειάζεται δύο ἄλλας συμβουθῆς,

(α) Εἰ μὲν εὖν ἦσαν οἱ λόγοι αὐτάρκεις πρὸς τὸ ποιῆσαι ἐπεικεῖς, πολλοὺς ἄν μισθὸς καὶ μεγάλους δικαίως ἔφερον κατὰ τὸν Θεόγνιν, καὶ ἐδεῖ ἄν τούτους πορίσασθαι. ΑΡΙΣΤ. Βιβλ. ἰ. Ηθικ.

(β) ΑΡΙΣΤ. Ἰθι. Κεφ. κ'. Βιβλ. ἰ.

καὶ αὐτοὶ εἶναι, νόμοι ὀρθοὶ, καὶ ἐπιμέλεια πατρική. Ὅπως, καὶ ὅταν αὐτὰ τὰ δύο συντρέξουν εἰς βοήθειάν της, δὲν μένει πλέον ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν καλὴν τῶν ἐλπίδων μας ἔκβασιν.

Τὸ πρῶτον ἀπὸ τὰ δύο συμβοηθήματα τῆς Αἰγωγῆς ἕως τῶρα δὲν ἔστεκεν εἰς τὴν ἐδικὴν μας ἔτε θέλησιν ἔτε δύναμιν. Οἱ πολιτικοὶ ἀνεμοστρόβυλοι τὸ εἶχαν διώξει μακρὰν ἀπὸ τὰ δακρυσιμένα τῶν Γραικῶν ῥάτια, καὶ ἡ τύχη ἔμνεσκε κωφὴ εἰς τὰ παρακαλεστικάτων γογγύσματα. Εἰς τὸ ἐξῆς ἡ Πρόνοια συγκατένευσε νὰ τὸ ἀξιώθῃ ἕνα ἀπὸ τὰ ὑραιότερα τῆς Ἑλλάδος κομμάτια, καὶ εὐρίσκειται ἀποταμιευμένον εἰς χεῖρας ὅπως καὶ γνωρίζουν, καὶ θέλουν, καὶ δύνανται. (Α) Τὸ δεύτερον ὅμως δηλαδὴ ἡ πατρικὴ ἐπιμέλεια, τὸ ὁποῖον μᾶς εἶναι κατὰ τὸ παρὸν τὸ ἑσσιωδέστερον, ἐξήρηται ἀπὸ ἡμᾶς: εἶναι ἐδικὸν μας χρέος, εἶναι ἐδικὸν μας ὄφελος, εἶναι ἐδική μας φροντίς.

Τὸ ὅτι οἱ πολιτικοὶ νόμοι, ὅταν εἶναι καλοὶ καὶ σύμφωνοι μὲ τὰς διδασκαλίας, ἐνεργῶντες ὡς πρακτικὰ ἀξιώματα ἐπάνω τῷ ἀνθρώπῳ, συμβάλλουν εἰς τὸ νὰ τὸν τελειοποιήσουν, ἀναγκάζοντες αὐτὸν νὰ ἐνεργῇ κατὰ τὸν τρόπον ὅπως αὐτοὶ διωρίζουσι, εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους. Οἱ λόγοι ὅμως τῶν Γουέων, τὸ σύστημα τῆς οἰκίας εἰς τὸ ὁποῖον ὁ νέος ζῆ, τὰ ἦθη ὅπως καθ' ἡμέραν ἐκεῖ παρατηρεῖ, ἢ μὲ τὰ ὁποῖα ἀναγκάζεται νὰ συμμορφωθῇ, ἔχουν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ἀνανθιστατοῦ δύναμιν, περισσοτέραν καὶ ἀπὸ ἐκείνην τῶν πολιτικῶν νόμων. Ἐπειδὴ, ἐν ᾧ αὐτοὶ μὲ τὸν φόβον καὶ μὲ τὰς ποινὰς τὸν ἀναγκάζουν νὰ πράττῃ ἕτως ἢ ἄλλως, οἱ πατρικοὶ λόγοι καὶ τὰ ἦθη τὸν καταπέθουν εἰς τὴν ἀρετὴν διὰ τῆς δεσμῆς τῆς συγγενείας, καὶ τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἐνεργειῶν ὅπως κατασταίουν τὰς νύκτας εὐμεταχειρίστως καὶ ὑπὲρκως. » Ὡς περ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, ἐνισχύεται τὸ νόμιμον καὶ τὰ ἦθη, ἕτως καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις οἱ πατρικοὶ λόγοι καὶ τὰ ἦθη διὰ τὴν συγγένειαν καὶ τὰς ἐνεργείας. Προϋπάρχει γὰρ στέργοντες καὶ εὐπαιθεῖς τῇ φύσει. » (α)

(α) 110κ. τὸ κ.

Ἀλλὰ καὶ τὰ τρία ἐκεῖνα δηλ. ἡ μάθησις ἀπὸ καλῆς καὶ συνεχῆς διδασκαλίας, ἡ σταθερὰ εὐνομία ἀπὸ καλῆς νόμου, καὶ ἡ πατρικὴ φροντίς καὶ ἂν ὁμάδι προσπαθῶν τὴν καλὴν τῶν πολιτῶν Αἰγωγὴν, δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ ἐπιτύχουν παρὰ ὅταν ἐπιστηρίζονται ἐπάνω εἰς τὴν ἰδίαν βᾶσιν, ὅταν ἔχουν τὸν ἴδιον σκοπὸν, καὶ ὅταν, συμφωνῶντες εἰς τὰς ἀρχὰς των, χαρίζονται τὴν ἀναγκαίαν βοήθειαν εἰς τὴν ἀμοιβαίαν αὐτῶν ὑποστήριξιν. Πόσον ἀλλόκοτα κατ' ἄλλον τρόπον πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν τῆς τέτοιας ἀσυναρμόστως Αἰγωγῆς τὰ ἀποτελέσματα, ὅπως παραδ. χάρι. ἡ Διοίκησις ὄντας Μοναρχικῆ, ὁ νέος παιδεύεται εἰς τὰ Δημοκρατικὰ συστήματα, ἢ ἀπὸ τὸν Πατέρα βλέπει θρησκευτικὴν λατρείαν διαφορετικὴν ἐκείνης, ὅπως εἰς τὰ σχολεῖα μαθάνει, ἢ τὰ μαθήματα ὅπως διδάσκειται εἶναι εἰς ἀένναον πόλεμον μὲ τὰ παραδείγματα ὅπως καθ' ἡμέραν βλέπει, καὶ μὲ τὰς νόμους κατὰ τὰς ὁποῖας ἀναγκάζεται νὰ ζῆ;

Ἀρκῶν, νομίζω, ὅσα εἶπομεν ἀνωτέρω νὰ μᾶς καταπέσειν, ὅτι διὰ νὰ εὐτυχισηθῇ ἕνα πλῆθος, εἶναι ἀνάγκη ἀπὸ τὴν συνδρομὴν τῶν τριῶν ἐκείνων, καλῶν δηλαδὴ μαθημάτων, πατρικῆς φροντίδος, καὶ ὀρθῶν νόμων, ὅταν αὐτὰ ἀπὸ καλῆς τύχης συντρέξουν νὰ βοηθήσουν ἕνα τὸ ἄλλο, τότε, καὶ μόνον τότε, χρηστὰς διὰ χρειστὰς ἐκβάσεις ἠμποροῦμεν νὰ συλλύβωμεν ἐλπίδας.

Εἶναι ἀνάγκη αὐτὰ νὰ συντρέξουν, καὶ νὰ βοηθήσουν ἕνα τὸ ἄλλο. Ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἀναγκαῖον ὥστε καὶ τῶν τριῶν αὐτῶν ἡ ποιότης νὰ εἶναι ἀνάλογος, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἔθνος εὐρίσκειται κατάστασιν, καὶ ἀρκετὴ εἰς τὰς παρῶσας τὴν χρείας. Ὅλα τὰ ἔθνη δὲν πρέπει νὰ ἔχωσιν ἐπίσης παρομοίας ἀρχὰς καὶ μεθόδους Αἰγωγῆς, καθὼς δὲν ἠμποροῦν νὰ ἔχωσιν ἔτε παρομοίας θέσεις νόμους καὶ ἔθιμα. Ἀλλ' ἔτε εἶναι ὠφέλιμον ἕνα ἔθνος νὰ συσταίνεται ἐπάνω εἰς ὅποιονδήποτε σύστημα Αἰγωγῆς τύχῃ ἂς εἶναι καὶ τῶν ἔλλογοτέρων.

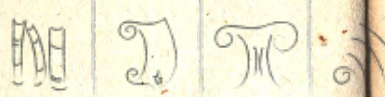
Ἡ κατάστασις ὅπως ἕνα ἔθνος εὐρίσκειται καὶ πολιτικῶς καὶ φυσικῶς, ὁ σκοπὸς τὸν ὁποῖον κερηγᾷ, καὶ ἰδέαι ὅπως θρέφει ὡς πρὸς τὴν

αύξησιν καὶ ἀσφάλειάν τς, ὁ χαρακτήρ τὸν ὁποῖον ἀπὸ τὰς ἀπερα-
σμένας τς ἐποχὰς ἔλαβεν ἢ ἡ τωρινή τς θέσις τς δίδει αὐτὰ καὶ ἄλλα
ὁδηγῶν τὸ ἔθνος νὰ ἀκολουθήσῃ ἀρχὰς Ἀγωγῆς σταθερὰς μὲν, ἀλλ'
ἀναλόγως μὲ τὴν κατάστασίν τς.

Ἐπάνω εἰς τὰς ἰδίας ἀρχὰς, ἐπάνω εἰς τὸ ἴδιον σχέδιον ὅπς ὀ-
δεύει ἡ μεγάλη φαιηλία ὅπς περιέχει ὅλας δηλ. ἡ Πολιτεία, πρέπει
νὰ ἀνατρέφῃται καὶ κάθε φαιηλία μερικῆ, κάθε ἄτομον τῆς κοινωνί-
ας. Κάνενα ἀπὸ τὰ μέρη ὅπς συσταίνου τὸ ὅλον δὲν ἔχει δικαίωμα
νὰ διαφέρῃ κατ' ἐκείνο, τὸ ὁποῖον ἡ ὠφέλεια τῆς κοινωνίας ἀπαιτεῖ.
Χρεωστῶν ὅλοι ἐν μέρει νὰ συμμορφῶνται εἰς τὸ σύστημα ἐκείνο ὅπς
ἡ κατάστασις, αἱ χρεῖαι, καὶ ἡ θέσις τῆς ἔθνους εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκειν
ἐπικαλεῖται ὡς ἴσως εἰς τὴν ἐλπιζομένην εὐδαιμονίαν τς: καὶ τόσον
περισσότερον ἐπιμόνως πρέπει νὰ προσηλῶνται εἰς τῆτο ὅσον τὸ ἔ-
θνος ἀκόμι εἶναι εἰς κατάστασιν νηπιώδη. Ἀλλέως, καὶ αἱ κοινωνίαι
ἐλύνοντο πρὶν ν' ἀρχίσου, καὶ τὰ ἔθνη ποτὲ εὐδαιμονίας ἐλπίδας
δὲν συνελάμβαναν.

Ἀς μεταβῶμεν ἀπὸ τὴν γενικὴν περὶ Ἀγωγῆς θεωρίαν εἰς τὴν
μερικὴν ἐφαρμογὴν, καὶ ἄς σκεφθῶμεν πῶς καλλίτερα τὸ ἔθνος μας
θα ὠφελῆθῃ ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προειρημένων ἀρχῶν.

Τὰ ἔθνη ὅπς μόλις ἀναγεννῶνται ἔχου χρεῖαν μεγαλητέρας προ-
σοχῆς ὡς πρὸς τὰς ἰδέας ὅπς διδάσκονται δια τὸν τῆ νοῦς φωτισμὸν,
καὶ τὴν τῆς καρδίας συμμόρφωσιν, παρα τὰ ἔθνη ὅπς εὐρίσκονται ἤδη
εἰς κατάστασιν προχωρημένην πολισμῶ. Ὅταν ἕνα ἔθνος μάλιστα,
εἶναι πτωχὸν μὲν ἀπὸ κάθε λογῆς φῶτα, ἀλλὰ πλείσιον ἀπὸ τὸν
διὰ τὴν μάθησιν καὶ καλλιτέρευσίν τς πόθον, ὁ ὁποῖος διαθερμαίνεται
ἀπὸ τὴν ἐνθῆμῃσιν τῶν περασμένων καὶ μίαν φορὰν λαμπρῶν περι-
στάσεων, κατασταίνεται εὐκόλον νὰ ἀφήνῃ ἐλεύθερον εἴσοδον εἰς
τὴν ψυχὴν κάθε ἰδέας, ὅπς τῆ παρασταίνεται μὲ κάποια εὐμορφα
χρῶματα, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι. Ἡ τρυφερά ἡλικία τῶν νέων
εἰς τὸ τέτοιον ἔθνος, ἐπιμόνως σπταζοσα νὰ ξενδυθῇ τὴν τω-

ρινην ἐντροπαλὴν τῆς ἀμαθείας στολήν, παραδίδεται αἰχμάλωτος
κάθε θεωρίας ὅπς ἀπ' τὰ μαθήματα ἀκεί.

Ἡ κατάττασις ὁμοίως τῆ Ἐθνους κάμνει τὸς καθηγητὰς ἀπὸ το
ἄλλο μέρος νὰ συμπεριλαμβάνου καὶ νὰ ἐκτείνωνται εἰς πολλὰ, ἀ-
ναλόγως μὲ τὸς ὀλίγους κριτὰς, καὶ μὲ τὸ πλῆθος τῶν προλήψεων
ὅπς εἰς τὸ ἔθνος εὐρίσκου. Ὅχι ὀλίγη πρέπει νὰ εἶναι ἡ φροντίς
τῆ σπταδαῖς διδασκάλς εἰς τὴν κοινολόγησιν τῶν ιδεῶν τς. Ἀς ταῖς
δίδῃ ὅχι ἀφθόνως, ἀλλὰ καταλλήλως καὶ εὐμεθοδῶς, καθὼς κά-
μνει ὁ ἔμπειρος ἰατρός εἰς τὴν οἰκονομίαν τῶν βρωμάτων, ὅταν
προσπαθῇ νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν δύναμιν τῆ ἀσθενεσμένης ἀπὸ τὴν πείναν
στομάχς. Καὶ πολλὰ αὐστηρὰ πρέπει νὰ ἦναι ἡ φροντίς τῆ κοινῆ εἰς
τὴν ἐκλογὴν καθηγητῶν ἀξίων τόσον δυσκόλως ἐπαγγέλματος. Ὁ
Πλάτων μὲ πολλὰ ἀπλῶν, ἀλλ' εὐμορφον τρόπον μὰς ἐνθυμίζει πόσον
εἶναι ἀναγκαῖα ἡ πρόβλεψις ἐναρέτων διδασκάλων, καὶ πόσον κίν-
δυνον οἱ νέοι τρέχου ἀπὸ τὰ μὴ καλὰ μαθήματα. Εἶναι, λέγει, με-
γαλιτέρος κίνδυνος εἰς τὴν ἀγόρασιν τῶν μαθημάτων παρα τῶν
φαγητῶν, ἐπειδὴ τὰ φαγητὰ ἀφ' ἑ ἀγορασθῶν ἀπὸ τὸν κάπηλον ἢ ἔμπο-
ρον, εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ βάλλης εἰς ἄλλα ἀγγεῖα, καὶ προτῆ νὰ τὰ δε-
χθῆς εἰς τὸ κορμὶ, νὰ συμβελευθῆς τὸν ἱατροῦ ποῖα ἀπὸ αὐτὰ πρέπει
νὰ φαγηθῶν, καὶ ποῖα μὴ, καὶ πότε. Τὰ μαθήματα ὅμως δὲν ἡμ-
πορεῖς νὰ τὰ φορτώσης ἀπὸ τὴν σχολὴν εἰς ἄλλα ἀγγεῖα, ἀλλ' εἶναι
ἀνάγκη νὰ τὰ λάβης εἰς αὐτὴν τὴν ψυχὴν σα μέσα, καὶ νὰ ἔλθης
ὀπίσω ἢ βλαμμένος ἢ ὠφελημένος. (α)

(α) Καὶ γὰρ δὴ καὶ πολὺ μείζων κίνδυνος ἐν τῆ τῶν μαθημάτων ὦν ἢ ἐν
τῆ τῶν Σιτίων. Σιτία μὲν γὰρ καὶ ποτὰ πριάμενον παρα τοῦ Καπήλου καὶ
Ἐμποροῦ, ἐξου ἐν ἄλλοις ἀγγεῖοις ἀποφέρειν, καὶ πρὶν δεῖξασθαι αὐτὰ εἰς τὰ
σῶμα, πίνοντα ἢ φαγοντα, καταθέμενον οἰκασε ἐξου συμβουλευσασθαι παρα-
καλέσαντα τὸν ἰατροῦ, ὅ, τι τε ἐδεσέον καὶ ποτέον, καὶ ὅ, τι μὴ, καὶ ὅ-
πόσα, καὶ ὅποτε. Μαθήματα δὲ οὐκ ἐς ἐν ἄλλω ἀγγεῖω ἀπεμεχεῖν, ἀλλ' ἐ-
νάγκη, καταθέντα τὴν τιμὴν, τὸ μάθημα ἐν αὐτῆ τῆ ψυχῆ λαβόντα καὶ μαθήματα,
ἔπιέναι ἢ βεβλαμμένον ἢ ὠφελημένον. Πλατ. Πρωταγ.

Οἱ Γραικοὶ διὰ καλὴν τύχην, τὰ μαθήματα εἰς τὰ ὁποῖα τὸς ὑσχολεῖ ἢ πρώτη των Ἀγωγῆ, ὅταν ἀναθρέφονται καθὼς πρέπει εἰς Γραικὸς, δὲν παρασταίνουσι παρὰ τὰς μεγατητέρας εἰκόνας τῆς Ἀρετῆς, τῆς Παιδείας, καὶ τῆς Ἀνδρείας. Αὐταὶ αἱ εἰκόνας εὐρίσκονται εἰς κάθε φύλλον τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας καὶ Φιλολογίας, κυριεύουσι τὸν νῦν τῶν νέων εἰς τὴν πρώτην προσβολὴν, διακίδονται εἰς ὅλον τὸ αἶμα, ἐπειδὴ παρασταίνονται μὲ τὰ χρώματα μιᾶς ἀληθινῆς θείας γλώσσης, συναρπαζούσι ὅλα τὰ αἰσθήματα, ὅλας τὸς πόθους τὸς, καὶ τὸν ἐμπνέουσι μὲ τὴν ἀκατάσχετον θερμὴν τῆς νῆς τῆς μιμηθῆ, ἐπειδὴ εἶναι εἰκόνας τῶν συγγενῶν, παραδείγματα τῶν προγόνων, κατορθώματα τῶν τέκνων μιᾶς Μητρὸς τῆς Κοινῆς Πατρίδος.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι εἰς Ἑλληνικὴν γῆν ἑλληνικὴ ψυχὴ ποτὲ δὲν θαῦ ὑποφέρει τὴν αἰσχύνην τῆς νῆς λάβῃ τὴν πνευματικὴν τροφὴν τῆς, εἰς τὸς χρόνους τῆς τρυφερότητός τῆς, παρὰ ἀπὸ τὰς πηγὰς τῆς παιδείας ὅπως οἱ Πατέρες τῆς Ἑθνοῦς ὡς λαμπρὰ καὶ ἀπαράμιλλα παραδείγματα ἄφησαν. Ταῦτα εἰρήπια ἐκείνων ἕως τῶρα ἠμπούρεσαν νὰ μᾶς δώσουν καταφυγὴν, καὶ νὰ μᾶς περιθάψωσι μεταξὺ τῆς τρομερῆς καὶ πολυχρονίᾳ χειμῶνος τῶν πολιτικῶν μας περιστάσεων. Ἐν ᾧ ἀκόμη δὲν τὰ θεωρῶσαμεν μὲ τὸν θαυμασμὸν ὅπως εἰς τὴν ἐξοχούτων ποιότητα πρέπει, ἐφυλάχθημεν ἀπνικτοὶ εἰς τὸ Γενικὸν μας νανάγιον: Τὶ θαύματα δὲν θαῦ ἐνεργήσωσι εἰς τὴν κατάστασίν μας, ἀφ' ἧς ἀρχίσωμεν νὰ τὰ βλέπωμεν μὲ προσεκτικότερον ῥῆματι, νὰ τὰ πλησιάζωμεν, μὲ περισσώτερον σέβας, καὶ νὰ τὰ ἐξετάζωμεν μὲ πλέον φωτισμένον νῦν;

Ἄς ἐντραπῆ εἰς τὸ ἐξῆς ὁ Γραικὸς ὅπως θεληματικὸς τὸς καταδέχεται νὰ βυζιάξῃ πνευματικὸν γάλα ἀλλοτρίας τροφῆς, ἀφήνωγας ἀναίσθητως ἐκεῖνο ὅπως ἡ μητέρα τὸς προσφέρει. Εἰς ταῖς φλέβαις αὐτῆς κυκλοφορεῖ ἡ ξένη τροφή, τὸν κατασταίνει ἐπιλήσιμονα τῆς κοινῆς μητρὸς, τῆς Ἑθνικῆς χαρακτῆρος, καὶ τῶν πρὸς τὴν Πατρίδα ἀνεξαρ-

λείπτων χρεῶν τὸς. Μὲ ῥῆματι προγοῦνς κυττάζει τὸς Συμπολίτας τὸς, καὶ πάσχει ληθαργίαν εἰς ὅλας τὰς αἰσθητικὰς κινήσεις, ὅπως ἡ πρόοδος ἢ ἡ ἀθλιότης μιᾶς σεβασμίας Πατρίδος ἔπρεπε νὰ τὸς προξενῆ. Ἀλλ' εἰς τὸ ἔσχατον αὐτὸς λαμβάνει τὰ πείχαιρα τῆς ἀναίσθησίας τὸς πρὸς τὰ καλὰ. Ἐπειδὴ δὲν ἔχει Ἑθνικὸν χαρακτῆρα, δὲν ἔχει Ἑθνος: ἐπειδὴ δὲν ἔχει Ἑθνος, ὑστερεῖται κάθε ἠθικὸν αἰσθημα ὅπως τὸ πρὸς τὴν Πατρίδα φρόνημα ἐμπνέει: μνέσκει ὡς ἓνα μεμονωμένον ἠθικὸν ἔκτρομα, διὰ νὰ εἰπῶ ἔτι, χωρὶς νὰ τὸν οἰκειοποιῆται καμμία ἀνθρώπινος Ἐταιρεία: καὶ τέλος, περνᾷ τὴν ζωὴν τὸς δόλος ὑποκάτω τῶν βασιάνων ἀναίσθητης ἐγωιστικῆς φιλαυτίας.

Εἰς τὴν κατάστασιν ὅπως κατὰ τὸ παρὸν εὐρίσκόμεθα, ἡ Πατρικὴ οἰκία κατὰ τὸν τρόπον ὅπως εἶναι συστημένη ἔχει περισσώτερον δύναμιν ἐπάνω εἰς τὴν ψυχὴν τῆς νῆς, παρὰ τὰ ἄλλα δύο συστατικὰ τῆς καλῆς Ἀγωγῆς. Ὁ νέος, μὲ ἡμᾶς, ζῆ περισσώτερες ὥρας εἰς τὴν Πατρικὴν τὸς οἰκίαν παρὰ μὲ τὸς διδασκάλους τὸς ἀπὸ τὸν διδάσκαλον ἀκεί μόνον λόγους, ὅμως ἀπὸ τῆς γονεῖς καὶ οἰκείας ἀκεί μόνον λόγους συντροφευμένους μὲ πράξεις. Ἡ ἀγάπη ἡ Πατρικὴ, ἡ καθημερινὴ συνδιαίτησις, ἡ ἐντύπωσις τῶν παρόντων καὶ προσδοκία τῶν ἐλπίζομένων βοηθειῶν, ἡ συμπάθεια, τὸ φίλτρον, ἡ συμπόνεσις, αὐτὰ, καὶ τόσα ἄλλα τρυφερὰ τῆς ψυχῆς κινήματα ὅπως ἡ σχέσις ἡ Πατρικὴ ἔχει συνακόλυσθα, κατασταίνουσι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς πράξεις καὶ τὸς λόγους τῶν γεννητόρων εἰς τὰ ῥῆματα τῆς τέκνου πολὺ προτιμώτερα ἀπὸ τὰς συμβελάς ἢ παραδείγματα, ὅπως τὸς παρασταίνονται ἀπὸ ὁποιοῦνδήποτε ἄλλο ἀντικείμενον.

Ἄκκοι, ὅς τις εἶχες τὴν εὐτυχιαν νὰ ὀνομάζῃσαι Πατέρα, καὶ τὴν δυστυχιαν τῆς νῆς ὑστερῆσαι τὸ προτέρημα ὅπως νὰ ἐκτελῆς τὰ ἱερότερα χρέη, καὶ τὰ τρυφερότερα βάρη ὅπως αὐτὸ τὸ ὄνομα εἰς κάθε Ἑθνος, καὶ εἰς κάθε περίστασιν μαζί τὸς φέρει. Ἄκκοι, ἡ ἀνοία σὸς ὁποῖον ταμῆιον ἀντιφάσεων ἀπέδειξεν ἐκεῖνο τὸ ὄν, εἰς τὸ ὁποῖον βλέπεις ὡς τὸ ἰδικόν σὸς εἶναι, καὶ καμαρόνεις ὡς τὴν ἰδίαν σὸς εἰκόνα. Ἐν ᾧ αὐτὸς

ἀρχίζεν ἀκόμη νὰ ἐμβαίη εἰς τὸν κοπιαστικὸν τῆς μαθήσεως ἀγῶνα, ὅταν ἐχρειάζετο παραδείγματα ἐπιμονῆς νὰ τὸν ἐνδυναμώσῃ, ἐσὺ τὸν ἐσυμπόνεις τάχατε διὰ τὰς ἀμέτρους κόπας, καὶ τῷ ἐπροξένεις μὲ ὅποιον-δήποτε τρόπον ἤμπορῆσαι τὴν περιττὴν διάχυσιν καὶ ῥαθυμίαν. Αὐτὸς σὲ ὑπέκρινεν. Ὄταν ὁ διδάσκαλος, ἐπαινῶντας τὴν ἀρετὴν, τὸν ἐγγίζε μὲ ὀνειδισμὸς νὰ τὸν προτρέψῃ εἰς αὐτὴν, ἐσὺ μὲ ἄπειραις ἀδολεσχαίαις ἐπροσπάθεις νὰ τὸν δυσωπήσῃς, δείχνωντας ματαιολογίας καὶ αὐτὰς τῷ διδασκάλῳ τὰς νουθεσίας. Ὄταν ἀρχίζωντας νὰ μανθάνῃ τὸν ἄνθρωπον, τὴν κοινωνίαν, καὶ τὴν φύσιν, ἦτον ἀνάγκη νὰ τῷ ἀναφθῇ ἡ φιλοτιμία ἀπὸ τὸ προσεκτικὸν ἴματι τῷ Κοινῷ, ὅπως τὸν ἐτήραζε καθ' ἡμέραν, ἐσὺ διὰ κενοδοξίαν τὸν ἀπέκλειες ἀπὸ τῆς Συμπολίτας τῆς, καὶ τὸν παρέδιδες εἰς τὴν ἐπιμέλειαν βωμολόχων ἀνθρωπαρίων τάχα νὰ σὲ τὸν ἀναθρέψωσι; Τί ἤμπορῆσε νὰ κάμῃ ἡ Ἐκκλησία, ὅπως τὸν κατήχει εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἀληθείας, ἐν ᾧ ἐσὺ ἔμνεσκες ἀδιάφορος εἰς αὐτὰς; Τί ἤμπορῆσε νὰ ἀξίση ἡ ἠθικὴ, ὅπως τὸν ἐδίδασκε τὴν ἐπιείκειαν, τὴν ἀνοχήν, τὴν γενναϊότητα, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν φιλοφροσύνην, ἐν ᾧ ἐκεῖνος σὲ ἐβλεπε καθ' ἡμέραν ὀργιζόμενον μανιωδῶς μὲ τὰς ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐπίμονον πεισματωδῶς καὶ εἰς τὰ μὴ ἐπαινετὰ, ἐκδικητικὸν ἀκόπως, δῆλον τῆς φιλαργυρίας, ἄσωτον, ξηνηλάτην, καὶ χωρικὸν εἰς τὰς τρόπους; Τί ἐδύνατο τὰ θέλητρα τῆς φήμης καὶ ὑπολήψεως κοντὰ εἰς τὸ ἔθνος, ἐν ᾧ ἐσὺ ἐφαίνουσιν παντελῆς τῷ ἐγωϊσμῷ αἰχμάλωτος; Τί ἀποτέλεσμα ἔκαμναν ὅλοι οἱ λαμπροὶ ἐκεῖνοι ἐπαινοὶ εἰς τὰ φύλλα τῆς Ἱστορίας δι' ὅσους τὴν Πατρίδα ἠγάπησαν, δι' ὅσους δι' αὐτὴν ἐθυσίασαν κάθε τι μέγα ὅπως εἶχαν, ἐν ᾧ ἐσὺ δὲν ἐφάνης νὰ δώσης ἕτε ὀβολὸν ὑπὲρ τῷ κοινῷ, ἀλλὰ πολλακίς διὰ τὸ μερικὸν σὲ ὄφελος ἐθυσίασας ἐκεῖνο τῆς κοινότητος; Ὅποιαν δυσἀρέσκειαν ἤμπορῆσε ἡ κακία νὰ τῷ προξενήσῃ, ἀφ' ἧς καθημερινῶς ἐβλεπεν, ὅτι ἐκεῖνοι, ὅσοι παραδειγματίστησαν διὰ ἄτιμον ζῶν, καὶ ἐβυθίσθησαν εἰς ἀμαρτήματα, ἐχαίροντο τὴν κυναναστροφὴν καὶ δεξιῶσιν τῷ Πατρὶ τῷ; εἰπέ τῶρα, καὶ ἐσὺ

ὁ ἴδιος, ὅποιον ἐλπίζεις νὰ ἴδῃς τὸν υἱόν σου; Πολίτην καλόν; ὄχι, ἐπειδὴ μὴτε ἐσὺ ἐστάθης. Χριστιανόν; ὄχι, ἐπειδὴ μὴτε ἐσὺ ἐστάθης. Σπυδαῖον; ὄχι, ἐπειδὴ μὴτε τὸν ἐνδυναμώσῃς νὰ εἶναι. Ἀλλὰ μὲ μάταιον τὸν εἶδες μεταμέλειαν καταναλωτὴν τῆς Πατρικῆς τῆς ἰστίας, ἀχαλίνωτον εἰς τὰ πλεον αἰσχροῦ πάθη, ἐχθρὸν τῆς ἀρετῆς, μισητὸν ἀπὸ τῆς Συμπολίτας τῆς, ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν κοινωνίαν, ζῶντας ἀνωφελῆ εἰς τὸ ἔθνος, καὶ θανόντα ἢ παντελῶς ἀλησημονημένον, ἢ ὀνομασμένον μόνον διὰ νὰ παραδειγματίσῃ τὴν κακίαν, ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς Πατρικῆς ἀμελείας. Ἰδὲ ἐκεῖνος, ἐπάνω τῷ ὁποίῳ ἐσὺ ἐπεστήριζες τὰς ἐλπίδας σου, τὴν φήμην τῷ αἴκῃ σου, καὶ τὴν διαμονὴν τῷ ἐνόματός σου!

Μὲ πόσον ὄμως, βλέπω, ἐσῶς τῆς φιλοπατρῆδος Πατέρας θρίμβρον νὰ σοβῆτε μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ νὰ προβάλλητε τὰ τέκνα σας ὡς τόσας εἰκόνας τῷ ἴδιῳ ἑαυτῶσας; ἀπὸ τὴν πρώτην γεννησίντων, αἱ ἐδικαῖστας ἐπιθυμίας δὲν ἀπέβλεπαν παρα' ἢ νὰ νομίζεσθε Πατέρες ἀγαθῶν τέκνων, ἢ νὰ μὴν εἴσθε παντελῶς Πατέρες. Τα' πλῆθη ὅπως ἔχετε δὲν τα' θέλετε δι' ἄλλην χρῆσιν, παρα' ὡς τόσα μέσα διὰ νὰ ἐκτελέσητε τὴν καλὴν τῶν Παίδων σας Ἀγωγὴν. Αἱ θυσῖαι ὅπως ἐπὶ τῷτο κάμνετε εἰς χρήματα, τὰς νομίζετε ὡς μεγάλα κέρδη, ἐπειδὴ μὲ τα' ἀναίσθητα μέταλλα προξενεῖτε τὴν μέλλουσαν τῶν τέκνων εὐδαιμονίαν. Ἐπιμελεῖσθε μὲ ὅσην δύναμιν ἔχετε νὰ καταστήσητε τὰς πράξεις σας, ὅσαι καθημερινῶς προσβάλλουν τὸν τρυφερόν τῷ τέκνῳ σας νῦν, ὡς τόσας πρακτικὰς ἐξηγήσεις τῶν διδασκαλιῶν, ὅπως αὐτὸς καθ' ἡμέραν ἀκεί. Ἀντίς νὰ τὸν ἐνδυναμώσητε εἰς τὴν ῥαθυμίαν, τὸν προτρέπετε εἰς τὸν κόπον, βεβαιωμένοι ὅτι αὐτὸς μόνος εἶναι ὁ διατηρητὴς τῆς ὑγείας. Ἐν ᾧ μανθάνει ὁ νέος νὰ θαυμάζῃ τὴν ἀρετὴν τῶν λαμπρῶν Προγόνων μας, ἐσεῖς τὸν δείχνετε πῶς νὰ τῆς μιμῆται. Γλυκιά εἶναι ἡ φροντίς σας εἰς τὴν περίθαλψιν τῷ φυτῷ, ἀλλὰ γλυκυτέρα πολὺ εἶναι ἡ εὐχαρίστησις ὅπως λαμβάνετε ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς νὰ λαμπρυνθῇ ἀπὸ τὰ φύλλα, καὶ νὰ ἐπιτυχίση μὲ τὰς καρπῆς.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΛΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

Εἰς τὴν νεαράν τε ἡλικίαν ὁ νέος ὅταν ἔλθῃ, ἀπὸ τὸ παραδειγμασας
 μανθάνει ὅτι ἀντίς νὰ ἀπαρῆται τὸ γένος εἰς τὸ ὁποῖον ἔτυχε νὰ
 γεννηθῆ, χρεωστῆ καὶ αὐτὸς νὰ συγκαταβάλλῃ τὸ μέρος τε εἰς τὸ
 νὰ τὸ καταστήσῃ σεβάσιμον, τὸν καταπέθετε εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι δὲν
 ἔμπορεῖ νὰ εἶναι ἠθικῶς εὐτυχῆς, ἂν δὲν ἀνήκῃ εἰς ἕνα Ἐθνος, ὅτι
 δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀνήκῃ εἰς ἕνα Ἐθνος, ἂν δὲν διασωζῇ τὸν γενικὸν
 τῷ Ἐθνῶς χαρακτῆρα, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ γενικὸς χαρακτῆρ δὲν ἀπο-
 κτᾶται παρὰ μὲ τὴν συχνὴν μελέτην τῆς Ἱστορίας τῆς λαμπροτέρας
 ἐποχῆς τῷ Ἐθνῶς, καὶ μὲ τὸ σέβας πρὸς τὰ μνημεῖα τῶν Προπα-
 τῶρων. Αἰσθάνεται ὅτι ἐγεννήθη ὄχι μοναχὰ διὰ τὸν ἑαυτὸν τε, κα-
 θὼς τὰ ἄλογα ζῶα, ἀλλὰ διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ διὰ τὸ γένος τε.
 Ὅτι ἔχει χρεὴ πρὸς ἄλλους, ἂν ὄχι ἀνώτερα, κἄν ἴσα μὲ τὰ πρὸς
 τὸν ἴδιον ἑαυτὸν τε. Καὶ ὅτι αὐτὰ τὰ χρεὴ δὲν ἐκτελεῦνται, παρὰ μὲ
 τὰς παραγγελίας τῆς ἀρετῆς.

Αὐξάνει ὁ νέος, καὶ αὐξάνει μὲ αὐτὸν ἡ ἀρετῆ: γίνεται ἡ ὑποστή-
 ριξις τῆς ἀσπρῆς τῷ Πατρὸς ἡλικίας, καταντᾶ ἡ παρηγορία τῆς
 Μητρὸς, ὁ πόθος τῶν φίλων, τὰ ὄφελος τῆς Πατρίδος, τραβᾶ πρὸς
 τὸν ἑαυτὸν τε τὸν ἔπαινον τῶν ὁμογενῶν, τὰς εὐλογίας τῶν Συμ-
 πολιτῶν, καὶ τὴν τῷ ἴλεω ἕραν ἀγάπην: Παραδίδεις καὶ ἐσὺ ὁ χρηστός
 πατέρας τῆς ὀφθαλμῶς σε εἰς τὸν γαληνὸν καὶ παντοτεινὸν ὕπνον,
 εὐχαριστημένος, ὅτι καὶ ἐσὺ ἔπαιξες μὲ ἡρωϊσμὸν τὸ μέρος σε εἰς αὐτὴν
 τὴν πολὺπλοκὸν τῷ κόσμῳ σκηνῆν, καὶ ὀπίσω σε ἀφήνεις ἕνα διάδο-
 χον, ὁ ὁποῖος καὶ τὰς ἰδικὰς σε πράξεις θὰ διαιωίσει, καὶ μὲ ἄλ-
 λας ἰδικὰς τε θὰ κάμει ἄλλους εὐδαίμονας.

Εσεῖς δὲ, ἀγαθῶν Πατέρων ἀγαθὰ Τέκνα, (B) ἐν ᾧ τὸ λαμπρὸν τῆς
 παιδείας: τρέχετε στάδιον, γράψετε μὲ ἀδαμάντινα γράμματα εἰς τὴν ψυχὴν
 σας τὴν Σωκρατικὴν ἐκείνην γνώμην, τῆς ὁποίας ἡ δύναμις πολλὰς ἐπέξε
 στεφάνους διὰ τῆς προπάτοράς σας. Εἰς ὅλας τὰς σχολαστικὰς σας στο-
 δὰς ποτὲ μὴν ἀληθμονήσετε ὅτι, **πᾶσα Ἐπιστήμη, χωριζομένη**
Δικαιοσύνης, καὶ τῆς ἄλλης Ἀρετῆς, πανουργία ἢ σοφία

κρίνεται. Ὁ σκοπὸς σας ἄς ἦναι ἡ πράξις αὐτῆς, καὶ ὅτι τὰ μαθη-
 ματα παρὰ τὴν διάχυσιν ὅπῃ σᾶς προξενεῖ ἡ ποικιλία των, ἄλλον
 σκοπὸν δὲν ἔχει, παρὰ νὰ σᾶς ὀδηγήσῃν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν μὲ τὴν
 πράξιν της. Ἡ τωριναῖς σχολαστικαῖς ἀσχολίαι σας δὲν ἔμπορῃν νὰ
 ἦναι ἀσχολίαι τῆς ἀνδρικῆς ἢ τῆς γεροντικῆς ἡλικίας. Τότε, ὅταν
 ἐμβῆτε εἰς τὰς σκηνὰς αὐτῆς τῆς ζωῆς, καὶ ἀρχίσετε τὸν ἥσυχον πό-
 λεμον τῆς φιλοπονίας, τότε θὰ σᾶς χρειασθῇ ἡ χρῆσις τῶν πνευ-
 ματικῶν ἀρμάτων, τῶν ὁποίων τὴν ἀρμόδιον μεταχείρησιν τώρα μαν-
 θάνετε διὰ νὰ σᾶς καταστήσῃ ἐνδόξος καὶ εὐδαίμονας εἰς αὐτὸ τῷ βίβι
 τὸ στρατόπεδον, καὶ νὰ σᾶς ξεπρευοδίση θριαμβεύοντας εἰς τὴν
 αἰωνιότητα.

Εσεῖς οἱ ἴδιοι γνωρίζετε, ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὸν κόσμον πολλοὶ,
 ὅπῃ μ' ὄλον ὅτι φαίνονται εἰδημονες πολλῶν μαθήσεων, ὥστε καὶ
 τῆς ἄλλης εἶναι ἱκανοὶ νὰ τὰς διδάξῃν, εἶναι μ' ὄλον τῷτο εἰς τὴν
 ὀδηγίαν τῆς ζωῆς των ἀφρονέστεροι καὶ αὐτῶν τῶν ἀνδραπόδων,
 ἀνυπόφοροι εἰς τὰς μὲ τῆς ἐπιλοιπῶς συναναστροφῶς των, καταφρο-
 νηταὶ τῆς τῶν Συμπολιτῶν των γνώμης, καὶ γεμάτοι ἀπὸ πολλὰ
 καὶ μεγάλα ἁμαρτήματα.

Ἡ Ἱστορία, καὶ ἡ πείρα σας ἔμαθεν, ὅτι καθὼς εἰς τὴν Θρησκείαν
 εὐρέθησαν εἰς διαφόρους καιροὺς ὑποκριταί, οἱ ὁποῖοι ὑπὸ τῷ προσω-
 πείς τῆς Ἀγιότητος ἐφαρμάκιζαν τὰ Χριστιανικὰ ποίμνια, ἔτω καὶ
 εἰς τὴν Φιλοσοφίαν δὲν ἀπολείψει τῷ ὄντι ψευδοφιλόσοφοι, οἱ
 ὁποῖοι καπηλεύοντες τὸ ὄνομα τῆς σπυδαῖς, καὶ χειροτονούμενοι ἀφ'
 ἐαντῶ των Ἱερεῖς τῶν μυσῶν, ζῶσι καὶ αὐτοὶ ἄθλιοι, καὶ τῆς ἀκείοντας
 αὐτῆς κατασταίνοντες παρομοίς. Κάθε Ἐθνος ἔχει δύο περιόδους
 κατὰ τὰς ὁποίας καταποντίζεται ἀπὸ τῆς τοιῆς ψευδοσοφῆς. ἡ πρώτη
 εἶναι, ὅταν τρέχῃ τὸν θλιβερὸν τῆς πτώσεώς της ὄλεθρον, καὶ ἡ ἄλλη
 ὅταν ἀρχίζῃ νὰ ἀναβλαστάνῃ ἀπὸ τὸ πέσιμόν της. Ὅλοι ἡξεύρετε
 τί σωρὸν ἀνοήτων σοφιστῶν ἐγέννησεν ἡ Ἑλλάς ὕστερον ἀπὸ τῆς
 Κρισσακῆς γῆρας, καὶ τώρα οἱ ἴδιοι βλέπετε πῶς σάν τόσα ζιζάνια

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

αναφύονται εἰς τὴν πνευματικὴν τῆς ἀναγέννησιν οἱ ἀμάθεις ψευδο-
 σπυδαῖοι, οἱ ὁποῖοι, ἀνακατωμένοι μὲ τὸν μεστὸν καὶ τέλειον σίτον,
 προσπαθῆν νὰ χαλάσῃ τὸ θέρος, καὶ νὰ λυμάνῃ τὴν πνευματικὴν
 ὑγίαν. Δὲν εἶναι δύσκολον ὅμως ἐσεῖς νὰ τὰς γνωρίσητε, μ' ὅλον ὅτι
 ὁ ἀνόητος ὄχλος τὰς θαυμάζει διατὶ δὲν τὰς καταλαμβάνει. Αὐτῶν ἡ
 καθημερινὴ ἀσκήσις δὲν εἶναι παρὰ ἡ βωμολοχία. Μὲ τὰ νὰ εἶναι
 βέβαιοι οἱ ἴδιοι εἰς τὴν ἐαυτῶν ἀμάθειαν προσπαθῆν μὲ κάθε λογῆς
 ἄλογον ὑπερβολὴν νὰ καταπέισῃ τὰς ἄλλας, ὅτι κάτι τι ἰξεύρῃ, καὶ
 στοχάζονται, ὅτι σφαλλῶντες τὰ ἴδια τῆ λαῶ εἰς τὴν λαμπρότητα
 τῆς ἀληθινῆς σπυδαῖς, αὐτοὶ μόνου ἠμπορῆν νὰ φαίνονται εἰς τὸ ἠθι-
 κὸν τῆ Ἐθνικῆς σκοτάδι. (Γ) Ἀλλ' ὁ ὀρίζων μας ἀρχίζει καλὴ τύχη νὰ
 βλέπῃ τὴν λαμπρὰν τῆς σοφίας αὐγὴν, τῆς ὁποίας αἱ διαχωρητικαὶ
 ἀκτῖνες διασκορπίζουσι αὐτὰ τὰ φαντάσματα τῆς ἠθικῆς τῆ Ἐθνικῆς
 νυκτὸς, μᾶς ὑπόσχονται, μίαν λαμπρὰν καὶ περιπόθητον μεσημ-
 βριαν.

Ἀκόσφατε τὸν ὀρισμὸν τῆ ἀληθῶς πεπαιδευμένους ὡς ἕνας τῶν
 σοφωτέρων καὶ ἐναρετωτέρων Πολιτῶν τῆ καιρῶτος, ὁ ἀγαθὸς
 Ἰσοκράτης δίδει, Καὶ μάθετε πόσον διαφέρει τὰ ὑποτελέσματα τῆς
 ἀληθινῆς σπυδαῖς ἀπὸ ἐκεῖνα τῆς ἀπατηλῆς καὶ μὴ συνοδευμένης
 ἀπὸ ἔργα. Πεπαιδευμένους ἀληθινὰ στοχάζομαι, λέγει ἐκεῖνος ὁ ἀγαθὸς
 Ἀθηναῖος, Πρῶτον, ὅσοι ἰξεύρῃ μὲ ἀρμόδιον τρόπον νὰ μεταχειρί-
 ζονται τὰ πράγματα ὡς ἐνταμώνον καθ' ἡμέραν, καὶ νὰ κρίνῃν ἐπι-
 τυχαίνοντες τὰς καιρὰς αὐτῶν, ἠμπορῆντες ταῖς περισσώτεραις φοραῖς
 νὰ ματιάζῃν ἐκεῖνο ὡς εἶναι ὠφέλιμον. Δεύτερον, ὅσες συναστρέ-
 φονται τὰς Συμπολίτας τῶν μὲ χρηστοθήειαν καὶ δικαιοσύνην, καὶ
 αὐτοὶ μὲν ὑποφέρουσι εὐκόλως καὶ μ' ὑπομονὴν τὰς ἐνοχλήσεις καὶ
 τὰ βάρη τῶν ἄλλων, συνομιλῶντες δὲ πρὸς τὰς ἄλλας μὲ ὄσην εἶναι
 δυνατὸν ματαιότητα, καὶ χωρὶς νὰ προξενῇ τὴν παραμικρὰν ἐνόχλη-
 σιν. Τρίτον, ὅσες ἠμπορῆν νὰ ἐξουσιάζῃ τὰς ἡδονὰς, καὶ δὲν νικῶν-
 ται ὀλοκλήρα ἀπὸ τὰς συμφορὰς, ἀλλὰ τὰς ὑποφέρουσι καὶ τὰς περὶνῃ

μὲ ἀνδρίαν, καὶ καθὼς πρέπει εἰς τὴν φυσικὴν ἀξίαν ὡς ἀρμόζει εἰς
 τὸν ἄνθρωπον. Τέταρτον, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ ὅλα,
 ὅσες ἔτε φθείρονται, ἔτε γίνονται ἔξω φρενῶν διὰ τὰς εὐτυχίας ὡς
 ἐνταμώνον, ἀλλὰ μνέσκον εἰς τὴν τάξιν τῶν γνωστικῶν, καὶ δὲν
 χαίρονται διὰ τὰ ἀγαθὰ ὡς ἔλαβαν ἀπὸ τὴν τύχην περισσώτερον,
 παρὰ διὰ ὅσα ἀγαθὰ ἀπέκτησαν ἐξ αἰτίας τῆ πνεύματος καὶ τῆς γνώσεως
 τῶν. Ὅσοι ὅμως ἔχουσιν ἐπιτήδειον τὴν ἔξιν τῆς ψυχῆς τῶν ὅχι μόνον
 εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ τέσσαρα ὡς εἶπομεν ἀλλὰ εἰς ὅλα, αὐτὰς λέγω ὅτι εἶναι
 καὶ φρόνιμοι, καὶ τέλειοι ἄνδρες, καὶ ὅτι ἔχου ὅλας τὰς ἀρετάς. (α)

Ἰδὲ τὸ χαρακτηριστικὸν παράδειγμα, τὸ πρωτότυπον σχέδιον τῆ
 ἀληθῶς σπυδαῖς: μὲ αὐτὸ διακρίνεται ὁ ψευδοσοφὸς ὑποκριτὴς τῆς ἀ-
 ρετῆς ἀπὸ τὸν ἀληθινὸν τῆς λάτριν. Εἰς τὸ νὰ γίνητε ἀπαράλλακτοι
 μὲ τὸ τέτοιον σχέδιον ἄς συγκεντρωθῶσιν ὅλαι αἱ προσπαθήσεις σας,
 διὰ νὰ ἔλθῃ ἐκεῖνη ἡ τόσον ἐνδοξος δι' ἐσᾶς ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν
 ἡ Πατρίς, οἱ Γονεῖς, καὶ οἱ Συμπολίται σας θὰ σᾶς νομίσῃν ὅτι εἰσθε
 φρόνιμοι, καὶ τέλειοι ἄνδρες, καὶ ὅτι ἔχετε ὅλας τὰς ἀρετάς. --

(α) Τίνας οὖν ἔχω πεπαιδευμένους, ἐπειδὴ τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας
 καὶ τὰς δυνάμεις ἀποδοκιμάζω; Πρῶτον μὲν τοὺς καλῶς χρωμένους τοῖς πράγ-
 μασι τοῖς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην προσπίπτουσι, καὶ τὴν δόξαν ἐπιτυχῆ τῶν
 καιρῶν ἔχοντες, καὶ δυναμένον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σκαχάζεσθαι τοῦ συμφέροντος.
 Ἐπειτα τοὺς πρεπόντως καὶ δικαίως ὀμιλοῦντας τοῖς ἀεὶ πλησιάζουσι, καὶ τὰς
 μὲν τῶν ἄλλων ἀηδίας καὶ βαρύτητας εὐκόλως καὶ ῥαδίως φέροντες, σφᾶς
 δ' αὐτοὺς, ὡς δυνατόν ἐλαφροτάτους καὶ μετριωτάτους τοῖς συνοῦσι παρέχοντες.
 Ἐτι δὲ τοὺς τῶν μὲν ἡδονῶν ἀεὶ κρατοῦντας, τῶν δὲ συμφερῶν μὴ λίαν ἠτ-
 τωμένους, ἀλλ' ἀνδρωδῶς ἐν αὐταῖς διακειμένους, καὶ τῆς φύσεως ἀξίως τῆς
 μετέχοντες τυγχάνομεν. Τέταρτον, ἔπερ μέγιστον, τοὺς μὴ διαφθερισμένους ὑπὸ
 τῶν εὐπελαγῶν, μηδ' ἐξισταμένους αὐτῶν, μηδ' ὑπερηφάνους γιγνομένους ἀλλ' ἐμ-
 μένοντες τῆ τάξει τῶν εὐφρονούντων, καὶ μὴ μᾶλλον χαίροντας τοῖς διὰ
 τύχην ὑπάρξασιν ἀγαθοῖς, ἢ τοῖς διὰ τὴν αὐτῶν φύσιν καὶ φρόνησιν ἐξ ἀρχῆς
 γιγνομένοις. Τοὺς δὲ μὴ μόνον πρὸς ἐν τούτων, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντα ταῦτα τὴν
 ἔξιν τῆς ψυχῆς εὐάρμοστον ἔχοντες, τούτους φημί, καὶ φρονίμους εἶναι, καὶ
 τελείους ἄνδρας, καὶ πάσας ἔχειν τὰς ἀρετάς. Ἰσοκρ. Παναθ. ἰδ.

(Α) Ἄνθαδες ἰνομίζεσαν τὸ νὰ θαρρήσῃ τις εἰς τὰ Ἐγκώμια ἐκείνα τοῦ ὀνόματος, τὸ ὑποῖον συνάθροισε τὰς δάφνας τόσων λαῶν. Ἡ τῆς εὐδαιμονίας αὐγὴ, τὴν ὅποιαν μὲ ἰνθουσιασμὸν εἶδον νὰ διαχῆται οἱ Κάτοικοι αὐτῶν τῶν Νήσων, τοὺς ἀνεβάζει εἰς χαρμωσύνες καὶ σταθεράς ἐλπίδας τοῦ νὰ τὴν χαροῦν ἀνεπηρέαστον ὑπὸ τῆς Πατρικῆς φροντίδος τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς καρδίας ἐκείνης, ὅστις εἰς τὰ πολιτικὰ τε σχέδια φαίνεται νὰ ὀδηγῆται ἀπὸ μόνον μίαν ἐπιθυμίαν, τὸ νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν δηλαδὴ ὅποιον ὁ Ἑλληὴν Στρατάρχης καὶ Φιλόσοφος ἐνόμιζε σχεδὸν ὑπὲρ ἄνθρωπον, τὸ Ἐθελόντων ἄρχειν. (1)

(1) Οὐ γὰρ κἀνομοὶ δεκεῖ ὅλον τοῦτ' ἰ ἀγαθὸν ἀνθρώπινον εἶναι, ἀλλὰ θεῖον, τὸ Ἐθελόντων ἄρχειν.

Ξενοφ. Οἶκον. κἀ. 12.

(Β) Ἡ προκοπὴ ὅπου οἱ χρηστοὶ τῆς Ζακύνθου νίοι μετὰ τὴν τριετῆ τῆς Σχολῆς σύστασιν ἔκαμαν, εἰδείχθη εἰς τὰς τοῦ παρόντος ἔτους δημοσίας ἐξετάσεις. Μ' ὅλον ὅτι διὰ τὰς περασίμας ἐπικαίρους περιστάσεις δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ ληφθοῦν ὅσα μέτρα ἐκρίνοντο δραστήρια καὶ συντείνοντα εἰς τὴν ταχεῖαν τῆς Ἀγωγῆς ἐπιτυχίαν, μ' ὅλον τοῦτο ἡ γραικὴ φιλόκαλος ἐπιμέλεια χεραγωγυμένη ἀπὸ τὰς φιλανθρώπους τῆς Διοικήσεως φροντίδας, ἐφάνη ἀνωτέρα τῶν περιστάσεων, καὶ ἐπροσπάθησε νὰ φωτισθῇ ὅσον εἰδύνετο καὶ κατὰ τὸ πνεῖμα καὶ τὴν καρδίαν. Μία σὺντομος διήγησις τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὅποιον ἐγιναν αἱ ἐξετάσεις αὐτοῦ τοῦ χρόνου, θὰ εἶναι εὐάρεστος καὶ εἰς τοὺς σπευδάζοντας νέες, καὶ ἀποδεκτῆ ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας. Κἀνεὶνα ἄλλο δὲν χρησιμεύει νὰ καταστήσῃ τὸν καλὸν ἀθλητὴν, ὅπως ἡ διήγησις τῶν ἄθλων ὅσων διέπρεψαν εἰς τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα.

Εἰς τὴν Ζακύνθιον Σχολὴν διδάσκονται τὰ ἐφεξῆς μαθήματα. Ἡ Μαθηματικὴ σειρά καθ' ὀληντὴς τὴν ἔκτασιν. Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Φιλολογία, ἡ Γαλικὴ καὶ Λατινικὴ Γλῶσσα, καὶ ἡ Φιλολογία ἐν γένει εἰς Γαλικὴν διάλεκτον.

Εἰς τὸν καιρὸν τῶν ἐξετάσεων οἱ εὐπατρίδαι, καὶ ὅσοι τῶν φωτισμένων Ἐγκατοίκων, αἱ πολιτικαὶ Ἀρχαί, καὶ ὁ Ἀρχιδιοικητὴς συμπαρευρίσκονται εἰς τὴν αἴθυσαν τῆς Σχολῆς, ὡς προσκετικῶτατοι κριταὶ τῆς ἐπιδόσεως τῶν Συμπολιτῶν.

Εἰς διάστημα τόσον ὀλίγου καιροῦ, καὶ ὑπὸ περιστάσεων τόσον ἐπι-
καίρων ὄχι ἄλλοι παρὰ Γραικοὶ ἠμποροῦσαν νὰ δεῖξον τόσον ταχεῖας
προόδου. Εἰς τὸ ἐξῆς πότον πρέπει νὰ πλατυθοῦν αἱ ἐλπίδες τῶν
Γένων Πολιτῶν, ἀφ' ἧς μίλλεν εἰς τὴν Πατρίδου των νὰ συντρέξω ἀθρόον
μῆγα μέρος τῶν ἠθικῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια ἔβαλαν τὸ προστατεύον Ἔθνος
εἰς τὸν ὑψηλότερον πότον μεταξὺ τῶν Ἑθνῶν τῆς Εὐρώπης!

(Γ) Εἰς τὸν γενικὸν των χαρακτῆρα ποτὲ δὲν διέφεραν, ὅσοι ἦτον ἐχθροὶ
τῆς ἀληθοῦς παιδείας ὄχι τόσον δι' ἀμάθειαν, ὅσον διὰ τὸ χαιρέκακον,
φιλοντον, καὶ φιλοκερδίς. Οἱ τοιοῦτοι, ἐπειδὴ ὅλοι ποτιζονται ἀπὸ τὰ
νάματα τῆς ἰδίας Κίρκης, ἐφάνησαν ἐπίσης οἱ αὐτοὶ εἰς ὅλας τὰς
ἐποχὰς καὶ εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις. Ἐκένωσαν τὴν καταλαλιάντων
ὄχι μόνον ἐναντίον τῶν ἀληθινῶν Σοφῶν, ὅσοι παρόντες μῆσα εἰς τὸ
Ἔθνος ἐπρόβαλαν τὴν ἰδίαν των διαγωγὴν ὡς τὸ μεγαλύτερον ἐμπόδιον
τῆς γοητείας ἐκείνων: Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς καιροὺς μας ἔτι δὲν ἐσπλαγγνί-
σθηκαν οἱ τοιοῦτοι εἰδὲ ἐκείνους τοὺς ἀνδρας, ὅσοι διατρίβοντες εἰς ἄλ-
λοδαπῇ, καὶ προσπαθοῦντες μὲ ἀμέτρως πόνους, ἀλλὰ μ' ὀλιγωτέρας
πειρασμοὺς, τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἑθνοῦ των, ἠμπόρεσαν μὲ τὰ ἔργα των
καταλλήλως νὰ ἐφαρμόσω εἰς ἑαυτοὺς ἕ,τι ἔγραφεν ὁ φιλόπατρις Ρωμαῖος,

Εἶναι τινές, ὅπῃ μακρὰν ζῶντες ἀπ' τὴν Πατρίδα
Τὴν δόξαν ἑκείνης κ' ἑαυτῶν ἔχον θερμὴν φροντίδα:
Ἐν ᾧ ἄλλοι μέσ' στὰ στήθη της στέκοντες ριζωμένοι
Ἀ' χρηστοὶ μνέσκον ζωντανοὶ, ξεχνῶνται πεθαμμένοι.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΛΕΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΜΕΤΕΥΡΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Α1.52.Φ1.0006